

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДЕПАРТАМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРКАСЬКОГО МІСЬКВИКОНКОМУ
ДЕПАРТАМЕНТ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРКАСЬКОГО МІСЬКВИКОНКОМУ
ДЕПАРТАМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОДА
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ
УПРАВЛІННЯ ПІВНІЧНОГО ОФІСУ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ В ЧЕРК. ОБЛАСТІ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, м. КИЇВ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ, м.ХАРКІВ
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ, м. РИГА, ЛАТВІЯ
ЧЕНСТОХОВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ КИРИЛА І МЕФОДІЯ В м. СКОПЬЄ, ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЯ
ВИЩА БАНКІВСЬКА ШКОЛА В ПОЗНАНІ, ПОЛЬЩА
КАРЛОВ УНІВЕРСИТЕТ, м. ПРАГА, ЧЕХІЯ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

*Матеріали XIX міжнародної науково-практичної конференції
молодих вчених, аспірантів і студентів*

24 листопада 2022 року

Черкаси, ЧДТУ, 2022

УДК 336 (477) (06)

Актуальні проблеми фінансової системи України [Електронний ресурс]: матеріали XIX міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів: Черкаський державний технологічний університет, 24 листопада 2022 року. Черкаси, 2022. 371 с.

Основною метою конференції є обговорення та вирішення актуальних проблем фінансової системи України, грошово-кредитних механізмів регулювання економіки, управління фінансово-економічним потенціалом суб'єктів господарювання, розвитку банківської системи та інших актуальних проблем економічної науки, а також пошук конструктивних шляхів їх розв'язання.

Подані матеріали містять методологічні та методичні підходи, що можуть заслуговувати на увагу широкого кола фахівців.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету: *Григор О.О.* – д.політ.н., професор, в.о. ректора Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Заступник голови: *Демиденко В.В.* – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та управління Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Члени оргкомітету:

Гончаренко І.Г. – д.н.держ упр., професор, завідувач кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Березина О.Ю. – к.е.н., професор, професор кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Петкова Л.О. – д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Булатова О. В. – д.е.н., професор, перший проректор Маріупольського державного університету, м. Київ .

Токарева В. І. – д.держ.упр., професор, директор Навчально-наукового інституту управління Маріупольського державного університету, м. Київ.

Сідельникова Л.П. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету, м. Хмельницький.

Орлова Н.С. – д.держ.упр., професор, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків.

Лебідь О.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків.

Бережна Л.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Dorota Jelonek, – PhD, Czestochowa University of Technology, Department of Management (Czestochowa, Poland).

Голова секретаріату: *Шевченко Анна Михайлівна* – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Організаційний комітет вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є безперечними. Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

криптовалютами, підлягає декларуванню.

Незважаючи на такий великий попит, правова база для оподаткування криптовалют відсутня. Але відсутність спеціального закону чи особливого регулювання криптовалют, не означає відсутності необхідності сплачувати податки.

Література:

1. Аналітичний портал «Слово і Діло»: Частка власників криптовалюти в Україні – найбільша у світі. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/10/13/infografika/finansy/chastka-vlasnykiv-kryptovalyuty-ukrayini-najbilsha-sviti>
2. Вікіпедія – вільна енциклопедія: Криптовалюта URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BF%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%B0>
3. Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX від 17.02.2022.
4. Legal Support: Чи потрібно сплачувати податок з криптовалют? URL: <https://legal-support.top/opodatкування-kriptovaliut/>
5. Чернівецька юридична школа: Що таке криптовалюта і як її оподатковують URL: <https://law.chnu.edu.ua/shcho-take-kriptovaliuta-i-yak-yii-opodatkovuiut/>
6. Юридична газета: Чи бути оподаткуванню криптовалюти в Україні? URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/chi-buti-opodatkuvannyu-kriptovalyuti-v-ukrayini.html>

**Дарія Міняйло – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ОПП Облік і оподаткування**

**Ірина Писаренко – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ОПП Облік і оподаткування**

**Ілона Сміхнова – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ОПП Облік і оподаткування**

Науковий керівник – к.е.н., доцент Наталія Канцедал

Полтавський державний аграрний університет

ДОХОДИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ АГРАРНИХ РОЗПИСОК: ВИЗНАННЯ ТА ОБЛІК

В сучасних умовах у сільськогосподарському секторі спостерігається глибока фінансова криза, що змушує товаровиробників шукати ресурси для провадження своєї діяльності на стороні. Звужуються напрями цільового фінансування агробізнесу [5], зростає кількість фіктивних інструментів для

зменшення реальних доходів [3]. У цьому контексті ефективним інструментом партнерської домовленості є аграрна розписка. Це угода, за якою агровиробник зобов'язується поставити сільськогосподарську продукцію або розплатитися після її продажу в майбутньому за отримані ним наперед ресурси (фінансові чи товарні), використані під час вирощування такої сільгосппродукції.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про аграрні розписки» [2] аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах.

Як правило, сторонами такого договору є винятково боржник та кредитор, який надає гроші, послуги, постачає товари, виконує роботи в обмін на аграрну розписку. Також зобов'язання за аграрними розписками можуть забезпечуватися порукою фінансової установи за домовленістю сторін.

Класифікувати аграрні розписки можна наступним чином:

1) товарні – ті, що встановлюють безумовне зобов'язання боржника поставити певну сільгосппродукцію визначеної якості, кількості, місця та строку постачання.

2) фінансові – ті, що встановлюють безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою, з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначених кількості та якості.

Бухгалтерський облік аграрних розписок доцільно вести з використанням аналітичних рахунків та розмежуванням звичайної заборгованості й заборгованості за аграрними розписками: 37/АР (дебіторська заборгованість); 68/АР (кредиторська заборгованість).

Водночас для відображення заборгованості за аграрними розписками необхідно використовувати позабалансові рахунки:

- 05 «Гарантії та забезпечення надані» (облік у боржника);

- 06 «Гарантії та забезпечення отримані» (облік у кредитора).

Така деталізація важлива для підсилення інформаційної ролі обліку, зокрема щодо вирішення проблем економічної відповідальності підприємств [4].

Для більш детального ознайомлення з операціями щодо відображення в обліку аграрних розписок розглянемо умовні приклади [1, с. 11-13].

Приклад 1: Товар в обмін на товарну розписку. Підприємство А видає підприємству Б товарну розписку в обмін на 20 т дизпального вартістю 480 тис. грн. (у т.ч. ПДВ – 80 тис. грн). Підприємство А за товарною розпискою зобов'язане з нового врожаю поставити 40 т сої (ціна – 12 тис. грн/т, у т.ч. ПДВ – 2 тис. грн). Собівартість вирощеної сої – 7900 грн/т. Собівартість дизпального – 19000 грн/т.

Особливості обліку даної операції у боржника і кредитора представлені в табл. 1.

Облік операцій із товарною агророзпискою в обмін на ТМЦ

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Облік у боржника (Підприємство А)		
Видано аграрну розписку	05	–
Отримано дизпальне від кредитора за агророзпискою	203	68/АР
Відображено податковий кредит із ПДВ (ПН своєчасно зареєстровано в ЄРПН)	641/ПДВ	68/АР
Відвантажено зібраний урожай сої відповідно до умов товарної агророзписки	361	701
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641/ПДВ
Списано собівартість переданої продукції (40 т × 7900 грн/т)	901	271
Відображено виконання зобов'язань за агророзпискою.	68/АР	361
Кредитор ставить відмітку на агророзписці про її виконання	–	05
Облік у кредитора (Підприємство Б)		
Отримано агророзписку	06	–
Відображено дохід на дату відвантаження боржнику дизпального в межах розрахунку агророзпискою	37/АР	702
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	641
Списано собівартість переданого дизпального (20 т × 19000 грн/т)	902	281
Отримано від боржника зібраний урожай сої	281	68/АР
Відображено податковий кредит (ПН своєчасно зареєстровано в ЄРПН)	641/ПДВ	68/АР
Відображено виконання зобов'язань за агророзпискою.	68/АР	37/АР
Боржнику повернено виконану агророзписку	–	06

Тож, алгоритм дій в бухгалтерському обліку є наступним:

1) Облік у боржника. Видачу аграрної розписки боржник фіксує на позабалансовому рахунку 05. Водночас з отриманням товару за кредитом рахунку 68/АР визнається кредиторська заборгованість. Постачання вирощеної продукції на виконання умов аграрної розписки фіксується «стандартними» проводками реалізації (з визнанням доходу та списанням собівартості). В результаті цієї операції боржник показує виконання зобов'язань шляхом зарахування заборгованостей та списання з позабалансового рахунку 05 наданих гарантій.

2) Облік у кредитора. Кредитор отриману аграрну розписку заносить на позабалансовий рахунок 06 як отримані гарантії та забезпечення. На дату відвантаження боржнику дизпального в кредитора виникає дохід із відображенням дебіторської заборгованості та списанням собівартості реалізованої продукції (тобто таку операцію в обліку показують як звичайне постачання). Оскільки за поставлений товар підприємство отримує аграрну розписку, а не гроші, заборгованість списують уже після отримання продукції

від боржника шляхом взаємозаліку. Повернення боржнику виконаної аграрної розписки відбувається з одночасним її списанням із позабалансового рахунку 06.

Приклад 2: Товарна розписка в обмін на гроші. Підприємство А видає Підприємству Б товарну розписку в обмін на 79500 грн. Підприємство А за товарною розпискою зобов'язане з нового врожаю поставити 15 т ячменю (ціна – 5300 грн/т, у т.ч. ПДВ – 833,33 грн). Собівартість вирощеного ячменю – 3150 грн/т.

Особливості обліку даної операції у боржника і кредитора представлені в табл. 2.

Як видно з табл. 2, за економічною сутністю ця операція подібна до отримання звичайного авансу з метою подальшого постачання продукції. Різниця полягає в тому, що зобов'язання боржника закріплено умовами аграрної розписки.

Таблиця 2

Облік операцій із товарною агророзпискою в обмін на гроші

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Облік у боржника (Підприємство А)		
Видано аграрну розписку	05	–
Надійшли кошти за агророзпискою	311	68/АР
Відображено податкові зобов'язання з огляду на суми отриманих коштів*	641/ПДВ	68/АР
Відвантажено зібраний урожай ячменю відповідно до умов товарної агророзписки	361	701
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	643
Списано собівартість переданого ячменю (15 т × 3150 грн/т)	901	271
Відображено виконання зобов'язань за агророзпискою.	68/АР	361
Кредитор ставить відмітку на агророзписці про її виконання	–	05
Облік у кредитора (Підприємство Б)		
Отримано агророзписку	06	–
Перераховано кошти за умовами агророзписки під майбутнє постачання врожаю ячменю	37/АР	311
Відображено податковий кредит із ПДВ (ПН своєчасно зареєстровано в ЄРПН)	641/ПДВ	644
Отримано врожай ячменю	281	68/АР
Відображено ПДВ (закрито розрахунок із ПДВ)	644	68/АР
Відображено виконання зобов'язань за агророзпискою.	68/АР	37/АР
Боржнику повернено виконану агророзписку	–	06

Як і в попередньому випадку, кредитування відбувається на основі товарної агророзписки. Відмінність є незначною і полягає в тому, що у боржника кредиторська заборгованість виникає на момент отримання коштів. Водночас у кредитора дебіторська заборгованість виникає після перерахування коштів боржнику.

Отже, при використанні аграрних розписок момент визнання доходу від операційної діяльності виникає одночасно зі списанням собівартості продукції, що передається іншій стороні на визначених умовах. При використанні аграрних розписок за моделлю «гроші в обмін на товар» (за прикладом 2) на дату оплати вартості товарів, боргові зобов'язання за якими оформлено аграрною розпискою, у платника ПДВ на дату події, що відбулася раніше (першої події), виникають податкові зобов'язання з ПДВ. Дана операція позначена символом «*» в табл. 2 та ґрунтується на роз'ясненні згідно листів ДФСУ від 22.07.2016 р. № 15912/6/99-99-15-03-02-15, від 06.10.2016 р. № 32818/7/99-99-15-03-02-15, ППК ДФСУ від 23.02.2018 р. № 736/6/99-99-15-03-02-15/ППК).

Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є висвітлення податкових особливостей відображення операцій з аграрними розписками.

Література:

1. Береговий О. Вивчаємо бухгалтерські тонкощі аграрних розписок. Все про бухгалтерський облік. 2017. № 117. С. 11-14.
2. Закон України «Про аграрні розписки» від 06.11.12 р. № 5479-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>
3. Канцедал Н. А., Канцедал Ю. А. Парадокси боротьби з фіктивними операціями в економіці України та способи їх подолання у кризовий період. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.74 URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11192>
4. Канцедал Н. А., Пономаренко О. Г. Інформаційна роль фінансового обліку у вирішенні проблем соціальної, економічної та екологічної відповідальності підприємств / Бухгалтерський облік як наука; від основ до наукової картини світу [колективна монографія] / за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. С. 53-63. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/10816>
5. Пономаренко О. Г., Канцедал Н. А. Цільове фінансування агробізнесу: аспекти бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7928>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.108